

Harvadský systém

jak si poradit s tímto způsobem odkazování v rámci citační normy ISO 690

Směrnice rektora týkající se závěrečných prací i vědeckých spisů nařizují se při citování řídit pravidly normy ISO 690. V rámci této normy jsou povoleny 3 různé způsoby odkazování na bibliografické citace v textu: číselná metoda, harvardský systém a metoda poznámek pod čarou. Pro každou fakultu se hodí jiná. Největší problémy v poslední době dělá právě harvardský systém, proto také vznikla tato metodika.

Důležité!

Harvardský systém je pojmenování způsobu odkazování v rámci normy ISO 690, nemá nic společného s tzv. *Harvardským stylem (Harvard style)*! *Harvardský styl* je úplně jiná citační norma a studenti na UTB ji při psaní závěrečných prací nepoužívají. Když si tedy např. budete generovat citaci v katalogu knihovny, vždy zvolte normu ISO 690.

Hanzelková, Alena, 1975-

Personální strategie : krok za krokem / Alena Hanzelková, Miloslav Keřkovský, Lubomír Kostroň

V Praze : C.H. Beck, 2013

ISBN:978-80-7179-564-3 (brož.)

xv, 159 s. :

[000066713]

Bibliografická citace:

HANZELKOVÁ, Alena, Miloslav KEŘKOVSKÝ a Lubomír KOSTROŇ. *Personální strategie: krok za krokem*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xv, 159 s. ISBN 978-80-7179-564-3.

ČSN ISO 690

APA

ČSN ISO 690

~~Harvard~~

Chicago (16th edition)

MLA (7th edition)

Předchozí stránka

Další stránka

	Popis	Možnost vypůjčení	Vypůjčeno do	Lokace (Sbírka)	Umístění (Signatura)	Počet rezervací
Rezervace Detaily		Na 30 dnů	Na místě	Volný výběr - 2. patro	005.95/.96/HANZELKOVÁ,A	
Rezervace Detaily		Na 30 dnů	Na místě	Volný výběr - 2. patro	005.95/.96/HANZELKOVÁ,A	
Detaily		Prezenčně	Na místě	Studovna - 3. patro	005.95/.96/HANZELKOVÁ,A	

Předchozí stránka

Další stránka

1. Co je to odkaz?

Citace je text / web / obrázek / graf apod., který přebíráte z jiného zdroje a vkládáte do textu své práce. Citaci přebíráte buď doslova (přímá citace) nebo parafrázujete. **V příkladu níže vyznačena oranžově.**

Bibliografická citace je záznam vytvořený dle pravidel normy ISO 690. Popisuje zdroj, ze kterého jste přebírali citaci. **V příkladu níže vyznačena zeleně.** Seznam bibliografických citací se uvádí na konci práce (=seznam použitých zdrojů).

Odkaz je způsob propojení citace a bibliografické citace, čili textu práce se seznamem bibliografických citací. Úkolem odkazu není informovat o druhu zdroje (stejný odkaz máme pro knihy i e-zdroje), jeho jedinou funkcí je konkrétní citaci propojit ve vaší práci s odpovídající bibliografickou citací. Pro tvorbu odkazů existují tři metody, jednou z nich je harvardský systém. **V příkladu níže, vyznačen fialově.**

Text práce:

Na intrapersonální úrovni se komunikační výzkum soustřeďuje na zpracování informace (McQuail, 2002, s. 29). Například Šuleř (2009a, s. 5) tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznámá slyšené (Šuleř, 2009b, s. 75).

V mnoha situacích se pravomoc deleguje na odborníka: investoři dávají peníze manažerům v naději, že budou efektivně využity, voliči volí politiky, aby za ně vládli, a soudcům se důvěřuje, že správně interpretují právo a budou se držet zákona (Fox a Weelden, 2012, s. 142-150).

Seznam použitých zdrojů:

FOX, Justin a Richard VAN WEELDEN, 2012. Costly transparency. *Journal of Public Economics* [online]. February 2012, vol. 96, iss. 1-2, s. 142-150 [cit. 2012-02-29]. ISSN 0047-2727. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jpubeco.2011.08.007>

MCQUAIL, Denis, 2002. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7178-714-0.

ŠULEŘ, Oldřich, 2009a. *100 klíčových manažerských technik: komunikování, vedení lidí, rozhodování a organizování*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2173-3.

ŠULEŘ, Oldřich, 2009b. *Interní komunikace ve firmě*. Brno: Computer Press. ISBN 80-251-1250-0.

2. Harvardský systém – obecná pravidla

Jméno tvůrce a rok vydání citovaného zdroje jsou uvedeny v textu ve formě **(jméno, rok, event. rozsah stran)**.

Pokud se jméno tvůrce vyskytuje přirozeně v textu, následuje pouze rok v kulatých závorkách: Holá (2006, s. 8).

Uvádět rozsah stran, ze kterých bylo citováno, je povinné u přímé citace. Možno uvést i u parafráze. Dokumenty, které nejsou stránkované (např. webové stránky) mají v závorce pouze autora a rok.

Pokud mají dva nebo více zdrojů stejného tvůrce i rok vydání, odlišují se malými písmeny abecedy přiřazenými k roku vydání. V takovém případě se písmena uvádí i v závěrečném seznamu zdrojů: (Šuleř, 2010a, s. 5) a (Šuleř, 2010b, s. 28).

V případě většího množství autorů se píší do závorky všichni autoři uvedení v bibliografické citaci: (Holá, Šuleř a Novák, 2010, s. 8-10).

Pokud je nutné uvést dva či více zdrojů, uvádějí se v jedné kulaté závorce a oddělují se středníkem: (Holá, 2010, s. 8; Šuleř, 2010, s. 16-18).

V případě chybějícího autora se do závorky použije název nebo část názvu (píše se kurzívou): (*Management*, 2010, s. 12).

Do kulaté závorky dáváme vždy POUZE jméno autora (popř. název), rok a případně strany, a to bez ohledu na druh dokumentu. Např. u knihy to bude (Novák, 2010, s. 8), u webu (ČSÚ, ©2012). Nikde v závorce se tak např. neuvádí online, www apod.

Bibliografické citace jsou uspořádány v seznamu zdrojů v abecedním pořadí podle příjmení autorů (dále podle roku, pak podle názvu). Seznam doporučujeme i číslovat. Viz dále

Rok vydání se při použití harvardského systému neuvádí až za nakladatele, ale přímo za autora po čárce. Toto pravidlo platí pouze při psaní práce, tedy v případě, kdy se odkazy používají (máte nějaký text a nějaký seznam zdrojů a je nutné propojení). V případě, že pouze odevzdáváte seznam zdrojů do STAGu (a neuvádíte tedy žádný citovaný text, ani odkazy), rok zůstává za nakladatelem. Z toho důvodu doporučujeme následující postup:

1. Nejdříve si připravte seznam zdrojů (bibliografických citací), které použijete ve své práci, a které jste povinni zavádět do STAGu. Bibliografické citace můžete vytvořit pomocí taháku na portále IVA, nebo využít generátor citací na webu Citace.com. Rok zůstává za nakladatelem.

2. Následně začnete psát práci, citujete, odkazujete a tvoříte seznam zdrojů. Seznam zdrojů si připravte podle taháku, nebo využijte generátor. Rok zůstává stále za nakladatelem.

3. Jakmile práci dopíšete, upravte si seznam zdrojů (bibliografických citací). Rok si přesuňte v bibliografické citaci za autora podle tohoto klíče:

- a. **V bibliografické citaci je uveden pouze rok:** Rok se za nakladatelem umaže a přemístí se za jméno autora.

Původní citace (zadáváte do STAGu): *Novák, Jan. Management. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-87497-45-6.*

Upravená citace (v tomto tvaru uvádíte ve své práci): *Novák, Jan, 2010. Management. Praha: Grada. ISBN 978-80-87497-45-6.*
Odkaz podle harvardského systému: (Novák, 2010, s. 25).

- b. **V bibliografické citaci je uveden měsíc a rok, popř. přesné datum:** Přesné datum se ponechá za nakladatelem a za jméno autora se duplikuje pouze rok.

Původní citace (zadáváte do STAGu): *Novák, Jan. Management [online] 1. ledna 2010 [cit. 2012-01-30] Dostupné z: <http://www.management.cz>*

Upravená citace (v tomto tvaru uvádíte ve své práci): *Novák, Jan, 2010. Management [online] 1. ledna 2010 [cit. 2012-01-30] Dostupné z: <http://www.management.cz>*
Odkaz podle harvardského systému: (Novák, 2010).

Typ	Odkaz	Bibliografická citace
1 autor	<p>... tato teorie je stará několik desetiletí (Weinberg, 1998, s. 25).</p> <p>Tuto teorii podporuje také Weinberg (1998, s. 25)...</p>	WEINBERG, Steven, 1998. <i>První tři minuty: moderní pohled na počátek vesmíru</i> . 2. aktualizované vydání. Přeložil Michal HORÁK. Praha: Mladá fronta. Kolumbus, sv. 138. ISBN 80-204-0700-6.
2 autoři	<p>... URI bylo poprvé představeno Timem Bernersem Lee v roce 1994 (Hilse a Kothe, 2006, s. 4).</p>	HILSE, Hans-Werner a Jochen KOTHE, 2006. <i>Implementing persistent identifiers: overview of concepts, guidelines and recommendations</i> . London: Consortium of European Research Libraries. ISBN 90-6984-508-3.
3 autoři	<p>... jak bylo dříve představeno (Reid, Parsons a Green, 1989, s. 115).</p>	REID, Denis H., Marsha B. PARSONS a Carolyn W. GREEN, 1989. <i>Staff management in human services: behavioral research and application</i> . Springfield: Charles C Thomas. ISBN 978-0398055479.
více než 3 autoři	<p>... tímto je způsobena bolest za krkem (Jull et al., 2008, s. 205).</p>	JULL, Gwendolen et al., 2008. <i>Whiplash, Headache, and Neck Pain: Research-Based Directions for Physical Therapies</i> . Edinburgh: Churchill Livingstone. ISBN 978-0443100475.
bez autora	<p>... úpravy porostu jsou v takovém případě nutné (<i>Lesnický naučný slovník</i>, 1994, s. 755).</p>	<i>Lesnický naučný slovník</i> , 1994. Praha: Agrospoj. ISBN 80-7084-111-7.

<p>více děl jednoho autora ve stejném roce (v jedné citaci)</p>	<p>... když se na to podíváme z geografického hlediska (Dawkings, 1996a, s. 25-35; 1996b, s. 82-90).</p>	<p>DAWKINGS, Richard, 1996a. <i>Climbing Mount Improbable</i>. New York: W. W. Norton. ISBN 978-0393316827.</p> <p>DAWKINGS, Richard, 1996b. <i>River Out Of Eden: A Darwinian View Of Life</i>. New York: Basic Books. ISBN 978-0465069903.</p>
<p>více děl jednoho autora (v jedné citaci)</p>	<p>... geologie národního parku v Queenslandu (Willmott, 2004, s. 51-85; 2006, s. 12-18).</p>	<p>WILLMOTT, W. F., 2004. <i>Rocks and landscapes of the national parks of southern Queensland</i>. Brisbane: Geological Society of Australia, Queensland Division. ISBN 1876125462.</p> <p>WILLMOTT, W. F., 2006. <i>Rocks and landscapes of the national parks of central Queensland</i>. Brisbane: Geological Society of Australia, Queensland Division. ISBN 0975789449.</p>
<p>dvě díla různých autorů (v jedné citaci)</p>	<p>... informace o struktuře kamene (Dawkings, 1996, s. 52; Willmott, 2006, s. 115).</p>	<p>DAWKINGS, Richard, 1996. <i>Climbing Mount Improbable</i>. New York: W. W. Norton. ISBN 978-0393316827.</p> <p>WILLMOTT, W. F., 2006. <i>Rocks and landscapes of the national parks of central Queensland</i>. Brisbane: Geological Society of Australia, Queensland Division. ISBN 0975789449.</p>
<p>editor / editoři jako autor</p>	<p>... jak se píše v úvodu sborníku (Trojánek, Novotný a Hrubý, 2004, s. 5).</p>	<p>TROJÁNEK, A., J. NOVOTNÝ a D. HRUBÝ, ed., 2004. <i>Matematika, fyzika a vzdělávání</i>. Velké Meziříčí: JČMF. ISBN 80-214-2601-2.</p>

<p>korporace jako autor</p>	<p>„... je poskytován v základní verzi zcela zdarma“ (Westcom, ©2008-2011).</p>	<p>WESTCOM, ©2008-2011. O nás. <i>Webnode.cz</i> [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné z: http://www.webnode.cz/o-nas/</p>
<p>příspěvek</p>	<p>... politicky zaměřené stránky jsou blokovány (Kan, 2011).</p>	<p>KAN, Michael, 2011. China blocks LinkedIn, ramps up Internet censorship. In: <i>Macworld</i> [online]. Feb 25, 2011, 2 pm [cit. 2011-05-11]. Dostupné z: http://www.macworld.com/article/158155/2011/02/linkedin_china.html</p>

3. Umístění odkazu v textu

Níže nabízíme několik příkladů, kam je možné umístit odkaz v textu. **Oranžově** je zvýrazněno to, co je považováno za citaci při různém umístění odkazu.

Přímá citace (označená uvozovkami):

Nacházíme se v postmoderním věku, společnost se stává tzv. *informační*. To přináší také nové nároky na schopnosti člověka a vzdělávání. „**Proto je potřeba, aby člověk dneška, má-li mít šanci uplatnit se jak na trhu práce, tak ve společnosti, oplýval takovými vlastnostmi, které upotřebí bez ohledu na obor, ve kterém zrovna pracuje nebo žije, ve které právě žije. Musí být připraven pružně a aktivně reagovat na proměny společnosti a poptávku trhu**“ (Srbecká, 2010, s. 45).

Parafráze (autor zmíněn v textu, citace je stylisticky oddělená):

Srbecká (2010, s. 89) klade důraz na to, že v současnosti je třeba, aby vzdělávání pružněji reagovalo na probíhající změny ve společnosti a požadavky doby. Kromě memorování je důležité získávat potřebné kompetence také prožitkem. S tímto tvrzením plně souhlasím.

Parafráze (oddělená odstavcem, odkaz je za tečkou):

PŘEDCHOZÍ TEXT

Nacházíme se v postmoderním věku, společnost se stává tzv. *informační*. To přináší také nové nároky na schopnosti člověka a vzdělávání. Je třeba, aby vzdělávání pružněji reagovalo na probíhající změny ve společnosti a požadavky doby. Kromě memorování je důležité získávat potřebné kompetence také prožitkem (Srbecká, 2010, s. 24).

NÁSLEDUJÍCÍ TEXT

Parafráze (týká se pouze jedné věty, ve které je odkaz uveden, odkaz je před tečkou):

Nacházíme se v postmoderním věku, společnost se stává tzv. *informační*. To přináší také nové nároky na schopnosti člověka a vzdělávání. **Je třeba (Srbecká, 2010, s. 191), aby vzdělávání pružněji reagovalo na probíhající změny ve společnosti a požadavky doby.**

Vždy je vhodnější uvádět odkaz v kulaté závorce před tečkou, která ukončuje větu. Nevypadá dobře, pokud se tečka zapíše před citaci. Vzniká pak nepěkné vakuum před další větou.

Úprava seznamu bibliografických citací

Abecední seznam bibliografických citací (=seznam použitých zdrojů) by měl být uspořádán podle níže uvedených zásad. V určitých případech lze použít alternativní pořadí (např. oddělovat tištěné a elektronické zdroje – závisí na domluvě s vedoucím práce, popř. na zvyklostech ústavu).

1. Pokud autor cituje své jiné práce (tzv. autocitace), v seznamu bibliografických citací tyto práce umístí před ostatní prameny, které jsou dále řazeny abecedně.
2. Bibliografická citace dokumentu jednoho tvůrce předchází bibliografickým citacím děl více tvůrců, které začínají stejným jménem.

BĚLOHLÁVEK, František. *15 typů lidí: jak s nimi jednat, jak je vést a motivovat.* ...
BĚLOHLÁVEK, František, Pavol KOŠŤAN a Oldřich ŠULEŘ.
Management. ...

3. Více bibliografických citací děl jednoho tvůrce se řadí od nejstaršího dokumentu.

BĚLOHLÁVEK, František, 2005. *Jak řídit a vést lidi: testy, případové studie, styly řízení, motivace a hodnocení.* 4. vyd. Brno: CP Books. ISBN 978-80-247-3001-1.
BĚLOHLÁVEK, František, 2010. *15 typů lidí: jak s nimi jednat, jak je vést a motivovat.* Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3001-1.

4. Bibliografické citace děl více tvůrců, které začínají stejným jménem, se řadí chronologicky.

NOVÁK, Jan.
NOVÁK, Jan et al.
NOVÁK, Jan a Zdeněk NOVOTNÝ, 2008.
NOVÁK, Jan a Jaroslav ADAMEC, 2010.

4. Sekundární citování

Sekundární citování znamená, že přebíráte citaci z jiného zdroje. Příliš se to nedoporučuje, norma s ním nepočítá, na druhou stranu autorský zákon sekundární citování nezakazuje a v praxi se běžně objevuje. Pamatujte však, že sekundárních citací by ve vaší práci mělo být minimum.

Jak sekundárně citovat, tvořit bibliografickou citaci a odkaz

„Jednotlivé habity jsou generativní principy odlišných a odlišujících praktických činností – to, co jí dělník, a hlavně způsob, jakým to jí, sporty, jež pěstuje a jakým způsobem je pěstuje, jeho politické názory a způsob, jakým je vyjadřuje, se systematicky liší od způsobů stravování a odpovídajících aktivit továrníka, ale jsou to také klasifikační schémata, principy klasifikace, principy vidění a rozlišování, různého vkusu“ (Bourdieu, 1998 cit. podle Trávníček, 2008, s. 28).

V seznamu použité literatury citujeme pouze knihu pana Trávníčka.

TRÁVNÍČEK, Jiří, 2008. *Čteme?: Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-270-1.

Pan Trávníček citoval ve své knize pana Bourdieu a my tuto citaci přebíráme. V knize pana Trávníčka byla citace na straně 28.

Textová opora pro kurz v rámci portálu IVA – informační výchova na UTB ve Zlíně. <http://www.iva.knihovna.utb.cz>